

⁷ Bede londoni követ valóban távozott volna már Nagy Ferenc lemondása után a többi „rég” diplomatával, illetve Auerrel együtt, de azután abban maradt a Foreign Office-szal, hogy nem kompromittálja az SZDP-t, melynek tagja volt és ezért még követ maradt – az SZDP és az MKP fúziójának hírére mondott le.

470. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1948. május 15.)

A hágai európai konferencia, melyet Churchill kezdeményezésére hívtak egybe, teljes jelentéktelenségbe fulladt volna, ha nem maga Churchill vezette volna a tárgyalásokat. Azonban konkrét eredményeket még így sem tudtak felmutatni, és csak általános keretben mozgó kívánalmakat tudtak határozatba foglalni. A konferencia kudarca főképpen abban keresendő, hogy félve a tömegek nyomásától, a szocialista pártok általában, a Labour Party különösképpen, elleneztek ennek a kongresszusnak az összehívását, s így csak néhány szélsőjobboldali szocialista jelent meg, mint például a francia Ramadier és a brit MacCay. A Labour Party és a különböző európai szocialisták azt hangsúlyozták, hogy nem lehet egy különböző pártokból alakult európai federációt teremteni, mert a Kominformmal szemben csak egy másik erős, tervszerű gazdasági alapokon nyugvó és hitteljес európai szervezet veheti fel a versenyt.

A kongresszuson éles különbségek mutatkoztak meg az ún. idealista federalisták, például Coudenhove-Calergi, és a gyakorlatibb elgondolásúak (Ramadier, Eden) között. Ramadier beszédében figyelmeztette a kongresszust, hogy nem szabad afféle „federalista forradalmat” előkészíteni, inkább támogatni kell az egyes kormányokat federalista törekvésükben, hogy lépésről lépésre valósítsák meg ezt az elgondolásukat. Ugyancsak nehézségek mutatkoztak a németkérdés körül, s Nyugat-Németország bevonását az európai unióba azzal indokolták, hogy különben a Ruhr- és Rajna-vidék háborús potenciája újra fenyegető veszéllyé válhat az európai közösség szempontjából. Nagy-Britannia szempontjából még a lelkes federalisták sem hanyagolhatták el a Commonwealth¹ problémáját, mert kétségtelen, hogy a domíniumok meghallgatása nélkül Nagy-Britannia nem tehet elhatározó lépést egy európai federációval kapcsolatban. A szakszervezetek szerepét illetőleg összecsapás is történt Paul Reynaud és a jelen lévő francia szocialisták között. Végül úgy határoztak, hogy a szakszervezeteket bevonják a Federalista Unióba.

A mi szempontunkból különlegesen érdekes, hogy a különböző európai országok disszidensei is részt vettek a konferencián, noha neveiket a sajtó nem említette. Csupán a Figaro május 9-i száma ismertette, hogy nagy emóciót váltott ki a kelet-európai „megfigyelők” megjelenése. Bizalmas értesülésünk szerint magyar részről Dessewffy Gyula, Nemestóthy Dénes volt követségi tanácsos és Bede István volt londoni követ vettek részt a tanácskozáson. A titkári teendőket Rattinger lengyel disszidens végezte, aki valamikor Sikorski tábornok titkára volt.² A tervek lefektetésében fontos szerepet játszott Gafencu volt román külügyminiszter, s általában a disszidensek tevékenyen részt vettek a három bizottság (gazdasági-szociális, politikai és kulturális) munkájában.

A kongresszus egyetlen eredménye talán az volt, hogy a nyolc különböző federalista szervezetet egyesítette. A tanácskozó testület megalakítását ugyan elhatározták, de ennek működése még az egyes kormányok beleegyezésétől függ.

Egy amerikai UNESCO-tisztviselő szerint még Churchill is eltért valamennyire eddigi politikájától, mert hiszen három különböző tömbről beszélt, azaz a „világkormányt” három csoportra alapította: 1. európai tanácsra, amely magában foglalná Nagy-Britanniát és a Commonwealthet, 2. az amerikai csoportra és végül a Szovjetunióra. Ezzel

szemben a kelet-európai disszidensek jelenléte arra mutat, hogy Churchill a kelet-európai államokat el akarja választani a Szovjetuniótól. Ennek ellensúlyozására meghívtak néhány spanyol emigránst is, hogy könnyebbé tegyék a csatlakozást a szocialisták számára.

A nyugati sajtó nagy része erős propagandát fejtett ki ennek a kongresszusnak az érdekében, de az amerikai-orsz jegyzékváltás közzététele ennek a hatását meglehetősen elmosta.

MOL XIX-J-30-a 19. doboz (eredeti)

¹ Brit Nemzetközösség (angol).

² Sikorski tábornok és politikus, 1939-től 1943-ban bekövetkezett haláláig (repülőszerencsétlenség) a londoni lengyel emigráns kormány feje.

471. MOLNÁR ERIK TÁVIRATA KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Budapest, 1948. május 19.)

Szándékomban áll Követ úr részére belga kormánytól agrément-t kérni. Amennyiben Luxemburg kívánságát nyilvánítaná, hogy velünk diplomáciai kapcsolatra lépjen, itt is Követ úr képviselné Magyarországot. Hágába Bölöni György részére kérek agrément-et. Válaszát várom.

KÜM irattára. Párizsi táviratok (eredeti tisztázat)

472. MOLNÁR ERIK TÁVIRATA KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Budapest, 1948. május 22.)

Javaslatot kérek követségi magyar bulletin megszüntetésére, helyébe Sajtóiroda megfelelő kiadványt készítsen. Faragó párizsi tartózkodása szükségtelen, felajánljuk hazatérést, esetleg elhelyezzük MTI-nél. Ha Párizsban marad, foglalkozzék cikkek elhelyezésével, ezért követi rendelkezési alpból külön honorálandó.¹

KÜM irattára. Párizsi táviratok (eredeti tisztázat)

¹ Faragó Párizsban maradt, megbízását a KÜM utasítására – mivel kettős ügynöknek tartotta – Szántó Zoltán szüntette meg.

473. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1948. május 24.)

Miniszter Úrnak más úton érkezett utasítása értelmében az 1948-as centenáriummal kapcsolatban rendezendő fogadások, ünnepélyek stb. költségeinek fedezésére 15 000 forintnak megfelelő francia frankösszeg felhasználása engedélyeztetett. Ez összeg 271 155 fr. frankot tett ki, amely a Pénztári Napló 325. tételszáma alatt helyezettett részemre kiadásba.

Ezen összeg felhasználásáról csatoltan felterjesztem elszámolásomat, mely 1–16 tételszámig összesen 267 085 frankot tesz ki. Az egyes tételszámokhoz tartozó mellékletek